

Dom Śląski – kawałek Śląska nad Renem

Artykuł Agnieszki Nowak ukazał się w czasopiśmie *Travel Trends Group*

Śląsk w rozumieniu regionu historycznego stanowi wspólne dziedzictwo kulturowe kilku narodów. Dom Śląski (Haus Schlesien) w Köningswinter koło Bonn kultywuje śląskie tradycje i promuje dawną i obecną kulturę tej bogatej krainy.

Jak daleko sięga Śląsk?

Mówiąc „Śląsk”, mamy na myśli obecny region administracyjny ze stolicą w Katowicach. Tymczasem historyczny Śląsk obejmował znacznie większy obszar. Jest to teren dzisiejszych województw dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego, lubuskiego i fragmentami wielkopolskiego w Polsce oraz ołomunieckiego i śląsko-morawskiego w Czechach. Jako pruska prowincja Śląsk rozciągał się w swoich administracyjnych granicach od Hoyerswerdy (obecnie północna część kraju związkowego Saksonia) po Katowice i wykraczał znacznie poza Śląsk historyczny. To rozróżnienie jest istotne, ponieważ definiuje obszar działalności Domu Śląskiego.

Centrum historii i kultury Śląska

Dom Śląski został założony w 1978 r. w celu zachowania we współpracy z podobnymi instytucjami z Polski i Czech śląskiego dziedzictwa kulturowego. Właścicielem obiektu jest stowarzyszenie Dom Śląski Niemieckie Centrum Kulturalno-Edukacyjne. Zajmuje ono dawny dwór pańszczyźniany, który stowarzyszenie przejęło od miasta Köningswinter. Dom Śląski składa się z Centrum Informacyjno-Kulturalnego z zapleczem konferencyjno-seminaryjnym, Centrum Dokumentacyjno-Informacyjnego zajmującego się śląskim krajoznawstwem, biblioteki liczącej około 30 tysięcy książek oraz części hotelowo-gastronomicznej.

Na szczególną uwagę zasługuje biblioteka i archiwum, w której znajdują się pozycje dotyczące śląskiej regionalnej wiedzy krajoznawczej, sztuki i rzemiosła tego regionu, etnologii, literatury śląskiej oraz biografie osób związanych ze Śląskiem. Zbiory zawierają również około 500 różnych czasopism i periodyków, 2 tysiące map oraz zgromadzonych w archiwum 25 tysięcy pocztówek.

Region na wystawach Domu Śląskiego

Centrum Dokumentacyjno-Informacyjne Domu Śląskiego przygotowuje stałe i czasowe wystawy, które są prezentowane w Muzeum. Stałe wystawy ilustrują śląską historię i kulturę. Prezentowane tutaj ekspozycje odzwierciedlają siedem wieków śląskiego rzemiosła artystycznego. Historia śląska „żyje” w ekspozycjach wartościowych przedmiotów: srebrnych wyrobów rzemieślniczych, porcelany, szkła kryształowego z śląskich hut (m.in. z Szklarskiej Poręby, Szczytniej i Stronia Śląskiego), ceramiki bolesławieckiej i tekstyliów. W przedniej części większej sali wystawowej prezentowane są wystawy czasowe. Część z nich ma charakter objazdowy i jest pokazywana także w polskich instytucjach muzealnych.

W ubiegłych latach tematy wystaw były następujące: śląski literat Joseph von Eichendorff, porcelana z śląskich manufaktur i Gerhard Hauptmann – śląski zdobywca Nagrody Nobla w literaturze. Niedawno Dom Śląski pokazywał czasową wystawę poświęconą wpędzeniom w Europie po II wojnie światowej (była to dwujęzyczna wystawa prezentowana równocześnie w Köningswinter i Lubiążu – będzie ona pokazywana jesienią tego roku w Muzeum w Nysie na Opolszczyźnie) oraz twierdzy Breslau. Aktualne wystawy czasowe prezentują m.in. historię poczty w Gliwicach oraz gliwickie żelazne odlewy artystyczne.

Nie tylko wystawy

Dom Śląski prowadzi również działalność seminaryjną, edukacyjną i społeczną, koncertową. W Köningswinter odbywają się wykłady, seminaria, spotkania z twórcami i osobistościami związanymi z dawnym i obecnym Śląskiem. W tym roku obyla się m.in. prezentacja książki poświęconej historii śląskich zamków. 16 kwietnia 2016 r. zorganizowany zostanie koncert „Wrocław – muzyczna metropolia nad Odrą”, zaś 22 kwietnia wykład

dedykowany św. Jadwidze, patronce Śląska. Istotnym obszarem działalności Domu Śląskiego są seminaria dla polskich studentów germanistyki i historii pod tytułem „Śląskie Spotkania”. Seminarium finansowane są przez Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Niemiec. Tygodniowe seminaria umożliwiają nie tylko zapoznanie się z bogatymi zbiorami wyrobów artystycznych i księgozbiorem, ale również spotkania z dawnymi Ślązakami, którzy współtworzyli Dom Śląski. Seminarium adresowane są również do Niemców, chcących odwiedzić Śląsk. Dom Śląski oferuje bogaty program wycieczek po regionie.

Wrocław Europejska Stolica Kultury 2016 w Domu Śląskim

Znacząca część tegorocznych działań wystawowych i konferencyjnych związana jest z Wrocławem – historyczną stolicą Śląska. Miasto to ukształtowało wiele kultur. Swojego czasu było najważniejszym (po Berlinie) miastem niemieckim, jakkolwiek ma korzenie piastowskie. Oprócz wspomnianego koncertu „Wrocław – muzyczna metropolia nad Odrą”, w Domu Śląskim odbywają się aktualnie dwie wystawy czasowe związane z Wrocławem. Jedną z nich, „Wrocław osobiście” to biograficzne spojrzenie na Europejską Stolicę Kultury 2016. Z okazji pełnienia przez Wrocław tej zaszczytnej roli, Dom Śląski prezentuje również współczesną sztukę artystów związanych z tym miastem. Do połowy sierpnia 2016 r. trwać będzie wystawa „Młoda sztuka z Wrocławia”. 13 marca odbyło się natomiast spotkanie z autorami prezentowanych prac.

Współpraca śląsko-śląska

Tworząc wystawy, prezentacje, koncerty, seminaria i odczyty oraz gromadząc zbiory Dom Śląski współpracuje z wieloma polskimi instytucjami, w tym jednostkami muzealnymi i uczelniami. Wśród nich są m.in.: Muzeum Miejskie Wrocławia, Biblioteka Uniwersytecka i Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, Muzeum Ziemi Kłodzkiej w Kłodzku, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Muzeum Regionalne w Jeleniej Górze, Muzeum Regionalne w Jaworze, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Miedzi w Legnicy, Muzeum Powiatowe w Nysie, Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Muzeum Dawnego Kupiectwa w Świdnicy.

Szczególne jest, trwająca od 2000 r., współpraca Domu Śląskiego z Fundacją Lubiąż, działającą w dawnym klasztorze cysterskim. Obie instytucje organizują wspólnie wystawy poświęcone historii i kulturze Śląska. W Lubiążu (ale również w dawnym klasztorze cysterskim w Kamieńcu Żąbkowickim) odbywają się dwujęzyczne wystawy, poświęcone historii i kulturze Śląska. Ukazują one Śląsk jako region historyczny i kulturowy. Prezentacje dotyczą historii klasztoru cystersów w Lubiążu, znaczeniu rzeki Odry, rozwoju turystyki na Śląsku, produkcji cukru z buraków cukrowych (pierwsza cukrownia powstała właśnie na Dolnym Śląsku, w Konarach koło Wałowa), nagrobków i epitafiów w śląskich kościołach. Obecnie Dom Śląski zacieśnia współpracę z Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze i Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Nysie.

Z działalnością Domu Śląskiego zapoznać można się nie tylko nad Renem. Wystarczy przyjechać na Śląsk, pamiętając, że to nie tylko obecne województwo śląskie. Sam Dom Śląski jest wart odwiedzenia, szczególnie wiosną, kiedy Nadrenia kwitnie.

tekst i foto: Agnieszka Nowak